

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
" ____ " _____ 2019 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06-01-25

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline
«Товарознавство»
«Commodity»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(зі скороченим терміном навчання)
Specialty 076 «Entrepreneurship, trade and stocktaking activity»
(with a shorter term of study)

Робоча програма з навчальної дисципліни «Товарознавство» для студентів за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (зі скороченим терміном навчання) – Рівне: НУВГП, 2019. – 16 с.

Розробники:

Н.Б. Кушнір, к.е.н., проф. кафедри економіки підприємства,
Т.І. Якимчук, ст.викл. кафедри економіки підприємства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки підприємства

Протокол від «05» грудня 2018 року №4.

Завідувач кафедри економіки підприємства

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Н.Б. Кушнір

Схвалено науково - методичною комісією за спеціальністю 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Протокол № 4 від «12» грудня 2018р.

Голова науково - методичної комісії _____ Т.В. Кузнєцова

© Кушнір Н.Б., 2019
© Якимчук Т.І., 2019
© НУВГП, 2019

Вступ

Навчальна дисципліна «Товарознавство» є однією з професійно орієнтованих дисциплін для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Анотація

В наш час людина живе у світі товарів, що виробляються або експлуатуються. Сучасний ринок товарів пропонує широкий вибір традиційної продукції, а також товарів з новими функціональними властивостями, що раніше не пропонувалися вітчизняному споживачеві.

Товарознавство вивчає споживчі, фізичні, хімічні та біохімічні властивості товарів, зміни цих властивостей, що можуть мати місце на всіх етапах товароруку від виробничих підприємств до кінцевого споживача. Товарознавство аналізує стан і перспективи розвитку відповідного сегмента ринку, класифікацію товарів на асортиментні групи та інші структурні елементи нижчих рівнів.

Ключові слова: товарознавство, споживча вартість, споживча властивість, товар, асортимент, кодування товарів, маркування товарів, штрих-код, зберігання товарів.

Introduction

Summary

In our time, a person lives in the world of manufactured goods or exploited. The modern market of goods offers a wide range of traditional products, as well as products with new functional properties that were not previously offered to the domestic consumer.

Commodity studies consumer, physical, chemical and biochemical properties of goods, changes in these properties that may occur at all stages of the commodity movement from the production enterprise to the final consumer. Commodity analyzes the state and prospects of the development of a relevant market segment, the classification of goods for assortment groups and other structural elements of the lower levels.

Key words: commodity research, consumer value, consumer property, goods, assortment, product coding, marking of goods, bar code, storage of goods.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ТОВАРОЗНАВСТВО”

водного господарства
та природокористування

1.Опис предмета навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,0	Галузь знань: 07 "Управління і адміністрування" Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Дисципліна самостійного вибору навчального закладу, обов'язкова	
Модулів – 2	<p>Національний університет водного господарства та природокористування</p>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: курсова робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		5-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		26 год.	2 год.
		Практичні	
		26 год.	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		74 год.	112
Індивідуальні завдання: курсова робота – 24 год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить для денної форми навчання відповідно 35% до 65%, для заочної форми навчання відповідно 9% до 91%.

Мета вивчення дисципліни “Товарознавство” — опанувати науково-теоретичні засади товарознавства та споживчі властивості товарів, що зумовлюють їх споживчу цінність і здатність задовольняти потреби споживача.

Завдання курсу: вивчення класифікації, основних видів, асортименту та властивостей товарів, сфер застосування, умов і правил пакування, маркування, зберігання та перевезення.

Об’єкт вивчення: споживча вартість (товарів).

Предмет вивчення: споживча цінність товару.

Основні завдання курсу:

- засвоєння науково-понятійного апарату товарознавства;
- вивчення основних споживчих характеристик товарів;
- оцінювання якості й кількості товарів та їх забезпечення при
- просуванні на ринку;
- встановлення принципів і методів, які використовуються в сучасному товарознавстві;
- систематизація та класифікація товарів;
- формування системного маркетингового мислення при вивченні товарів на всіх стадіях та етапах їх просування від виробника до споживача.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- основні принципи та методи наукового пізнання товарів;
- загальні системи класифікації товарів;
- товарознавчі методи класифікації асортиментних груп товарів;
- основні вимоги до зберігання, якості та кількості товарів на етапах їх просування;
- нормативні міжнародні та державні документи з контролю якості товарів;
- методи ідентифікації та засоби товарної інформації;
- основні функції товарознавчої та екологічної експертизи товарів;
- основні права виробників і споживачів товарів;
- методологію товарної інформації;

уміти:

- використовувати наукові методи пізнання товарів при створенні класифікаційних систем та асортиментних груп товарів;
- застосовувати методи пізнання товарів, їх загальних споживчих
- властивостей;

-
- визначати основні показники якості товарів;
 - використовувати засоби та критерії ідентифікації товарів і розрізняти сфальсифіковані товари.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1: ПОТОЧНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА

Змістовий модуль 1

«Товарознавство – наука про товар»

Тема 1. Предмет, метод та завдання курсу “Товарознавство”

Об’єкт, предмет, мета і завдання курсу. Зв’язок товарознавства з іншими науками. Споживчі властивості товарів і показники що їх визначають.

Тема 2. Формування асортименту товарів та асортиментна політика

Асортимент. Товарна номенклатура і товарний асортимент. Параметри, що характеризують асортимент. Асортиментна концепція і асортиментна політика. Формування асортименту.

Тема 3. Класифікація товарів та їх кодування

Класифікація товарів. Методи класифікації товарів. Кодування товарів. Штрихове кодування, структура штрихових кодів.

Тема 4. Якість товарів і методи її оцінки

Якість продукції і розвиток економіки, фактори, що визначають якість товарів. Показники якості товарів та їх класифікація. Методи оцінки якості товарів.

Тема 5. Види і засоби інформації про товар

Форми і засоби товарної інформації. Вимоги до товарної інформації. Види інформації про товар. Маркування.

Тема 6. Основи стандартизації, метрології та сертифікації водного господарства та природокористування

Мета та принципи стандартизації, Основні методи стандартизації. Метрологія споживчих товарів. Метрологічна служба України. Основи сертифікації споживчих товарів.

Змістовий модуль 2 **«Практичні аспекти товарознавства»**

Тема 7. Хімічний склад харчових продуктів

Неорганічні речовини харчових продуктів. Вода та вимоги до її якості. Мінеральні елементи. Біологічна роль мікроелементів та мікроелементів. Органічні речовини харчових продуктів. Вуглеводи та їх види. Властивості ліпідів та азотистих речовин. Речовини, що формують біологічну цінність харчових продуктів. Речовини, що формують органолептичні властивості харчових продуктів.

Тема 8. Фізичні властивості товарів

Поняття про густину і шаруватість. Структурно-механічні властивості товарів. Оптичні та теплофізичні властивості. Сорбційні властивості товарів.

Тема 9. Основи товарознавства непродовольчих товарів

Асортимент товарів, їхні види і різновиди, конструктивні особливості. Сировина для виробництва непродовольчих товарів. Споживчі властивості окремих непродовольчих товарів, вимоги до якості, виявлення дефектів. Маркування непродовольчих товарів.

Тема 10. Основи товарознавства харчових продуктів

Асортимент та класифікація харчових продуктів, сировина для їхнього виробництва. Фрукти, овочі і продукти їхнього перероблення. Особливості зберігання харчових товарів, вимоги до якості.

Тема 11. Основи товарознавства послуг

Класифікація послуг, їх місце у господарській та підприємницькій сферах. Підходи до оцінки рівня якості надання конкурентних послуг у ринкових умовах з урахуванням чинної законодавчої та нормативної бази.

Тема 12. Основи зберігання товарів. Пакування товарів

Характеристика процесів, що відбуваються у товарах при зберігання. Умови зберігання товарів. Консервування продовольчих товарів. Тара і пакувальні матеріали. Природні втрати товарів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Кількість годин								
	Денна форма навчання					Заочна форма навчання			
	лекції	практичні заняття	самостійна та індивідуальна робота	разом	лекції	практичні заняття	самостійна та індивідуальна робота	разом	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Модуль 1: Поточна та самостійна робота									
Змістовий модуль 1. Товарознавство – наука про товар									
Тема 1. Предмет, метод та завдання курсу “Товарознавство”	2	-	4	6	2	-	8	10	
Тема 2. Формування асортименту товарів та асортиментна політика	2	2	8	12	-	-	14	14	
Тема 3. Класифікація товарів та їх кодування	2	4	10	16	-	2	16	18	
Тема 4. Якість товарів і методи її оцінки	2	2	8	12	-	-	10	10	
Тема 5. Види і засоби інформації про товар	2	2	8	12	-	2	14	16	
Тема 6. Основи стандартизації, метрології та сертифікації	2	2	6	10	-	-	12	12	
Разом за змістовним модулем 1	12	12	44	68	2	4	74	80	
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти товарознавства									
Тема 7. Хімічний склад харчових продуктів	4	2	2	8	-	2	2	4	
Тема 8. Фізичні властивості товарів	2	2	4	8	-	2	8	10	
Тема 9. Основи товарознавства непродовольчих товарів	2	2	12	16	-	2	12	14	
Тема 10. Основи товарознавства харчових продуктів	2	4	2	8	-	2	4	6	
Тема 11. Основи товарознавства послуг	2	2	8	12	-	-	8	8	
Тема 12. Основи зберігання товарів. Пакування товарів	2	2	2	6	-	-	4	4	
Разом за змістовним модулем 2	14	14	30	58	-	8	38	46	
Модуль 2: Курсова робота									
Курсова робота	-	-	24	24	-	=	24	24	
Разом годин:	26	26	98	150	2	12	136	150	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Формування асортименту товарів торговельного закладу. Номенклатура властивостей і показників асортименту	2	-
2.	Ієрархічний та фасетний методи класифікації товарів. Загальна класифікація продовольчих і непродовольчих товарів	2	-
3.	Кодування товарів. Перевірка штрих-коду	2	2
4.	Показники якості товарів. Аналіз споживчих властивостей конкретного товару та визначення показників якості	2	-
5.	Маркування товарів та його види. Аналіз маркування окремих товарів за товарознавчими характеристиками	2	2
6.	Стандартизація та її методи. ДСТУ. Метрологічна служба України. Закон України «Про захист прав споживачів»	2	-
7.	Вивчення неорганічних та органічних речовин окремих харчових продуктів	2	2
8.	Визначення фізичних властивостей окремого харчового продукту	2	2
9.	Вивчення споживчих властивостей окремих непродовольчих товарів, їх маркування, кодування та відповідність вимогам якості.	2	2
10.	Вивчення споживчих властивостей окремих харчових продуктів, їх маркування, кодування та відповідність вимогам якості	2	2
11.	Характеристика хімічного складу та фізичних властивостей окремих харчових продуктів	2	-
12.	Ознайомлення з окремими видами послуг та їх споживчими властивостями	2	-
13.	Технологія зберігання та скорочення втрат товарів. Тара і пакувальні матеріали	2	-
	Всього	26	12

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

Підготовка до аудиторних занять – $0,5 \text{ год./1 година занять} = 52 * 0,5 = 26 \text{ год.}$

Підготовка до контрольних заходів – $6 \text{ год. на 1 кредит ЄКТС} = 5 * 6 = 30 \text{ год.}$

Опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях – 42 год.

Тематика та обсяги самостійної роботи представлено в таблиці.

Теми для самостійної роботи

№ з/п	Тема самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	2	3	4
1.	Властивості призначення товару за спрямованістю	4	8
2.	Класифікація асортименту за характером, широтою обхвату, за ступенем задоволення потреб та за характером потреб. Товари простого і складного асортименту	8	14
3.	Американська система кодування UPC. Правила розміщення штрихових кодів. Загальнодержавний класифікатор продукції	10	16
4.	Методи кількісної оцінки якості продукції (Кваліметрія). Експертний та соціологічний методи оцінки якості продукції	8	10
5.	Торговельне маркування. Національні та транснаціональні знаки відповідності	8	14
6.	Міжнародні аспекти стандартизації і сертифікації. Особливості екологічної стандартизації і сертифікації	6	12

1	2	3	4
7.	Вимоги до якості води для пиття. Розповсюдження мінімальних елементів у навколишньому середовищі в організмі людини. Характеристика окремих вітамінів.	2	10
8.	Теплофізичні властивості товарів. Значення фізичних властивостей при зберіганні товарів.	4	8
9.	Вимоги до якості, маркування, пакування та зберігання непродовольчих товарів	12	12
10.	Вимоги до якості, маркування, пакування та зберігання харчових продуктів	2	14
11.	Особливості товарознавства послуг у сфері охорони здоров'я, культури, спорту та освіти	8	8
12.	Хімічні, фізичні, біологічні та інші процеси, що відбуваються під час зберігання товарів	2	8
Усього годин		74	116

Підсумком самостійної роботи при вивченні дисципліни є складання звіту.

Звіт про самостійну роботу для денної форми навчання складається у вигляді розв'язаних ситуаційних завдань відповідно до заданого варіанту на папері формату А-4. Роздруківка – принтерна. Поля стандартні.

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання згідно з навчальним планом передбачене у вигляді курсової роботи на тему «Товарознавча характеристика конкретного товару». Курсова робота виконується згідно заданого варіанту. На виконання індивідуальної роботи відводиться 24 години навчального навантаження. Курсова робота виконується у вигляді текстового файлу та друкованого тексту на папері формату А4. Загальний обсяг курсової роботи має складати до 25 сторінок друкованого тексту разом з таблицями та списком використаних джерел.

Розділи	Назва розділів (частин) курсової роботи	Кількість годин
	Вступ	1
1.	Характеристика ринку та сировини для виробництва товару*	4
2.	Характеристика асортименту товару*	6
3.	Вимоги та показники якості товару*	8
4.	Упакування, зберігання і пакування товару*	4
	Висновки та пропозиції	1
	Разом	24

* - (вказується конкретний товар)

8. Методи навчання

Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним та проблемним методами навчання.

Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць з мультимедійним супроводом. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі, наближені до реальних ситуацій:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання.

Навчання супроводжується опрацюванням нормативної, навчальної літератури, а також періодичних видань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, метод мозкового штурму, метод вільних асоціацій, метод обговорення тематичних зображень, метод "переваги та недоліки", метод "Робота в мережі", ділові ігри, екскурсійні заняття. забезпечується практична спрямованість навиків майбутньої професійної діяльності.

9. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- оцінка за самостійну роботу;

● підсумковий контроль (екзамен) із застосуванням комп'ютерного тестування.

Для діагностики знань використовується ЄКТС зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен

Модуль 1: поточна та самостійна робота											Модуль 2: підсумковий екзамен	Сума	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2... T12 – теми змістових модулів.

Курсова робота

Пояснювальна записка	Ілюстрована частина	Захист роботи	Сума
До 40	До 20	До 40	100

До складання підсумкового контролю допускаються студенти, які за поточним контролем набрали не менше 36 балів. Після підсумкового контролю (іспиту) повторне складання модулів не допускається. Іспит проводиться у формі виконання іспитових завдань. Результати іспиту оцінюються в інтервалі від 0 до 40 балів включно.

При оцінці знань студентів можуть враховуватися додаткові бали, які отримав студент за участь у поза навчальній науковій роботі:

1. Участь (виступ) в наукових конференціях - 3 бали.
2. Підготовка публікації - 5 балів.
3. Участь в студентських олімпіадах (переможці олімпіад):
4. Активність на заняттях (за одне заняття) - 1 бал.

Якщо студент не набрав мінімальної кількості балів, то змістовий модуль не зараховується і його необхідно скласти повторно. Загальна підсумкова оцінка знань студента визначається за відповідною шкалою.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	Для екзамену та курсової роботи
90-100	Відмінно («5»)
82-89	Добре («4»)
74-81	
64-73	Задовільно («3»)
60-63	
35-59	Незадовільно («2»)
	З можливістю повторного складання
1-34	Незадовільно («2»)
	З обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни „Товарознавство” включає:

- опорний конспект лекцій на електронному носії;
- мультимедійні презентації лекцій і практичних занять;
- методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Товарознавство» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форми навчання (зі скороченим терміном навчання) / Н.Б.Кушнір, Т.І.Якимчук –Рівне: НУВГП, 2019. - 20 с. (06-01-);
- методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Товарознавство» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форми навчання (зі скороченим терміном навчання) /Н.Б. Кушнір, Т.І. Якимчук – Рівне, НУВГП, 2019.- 22 с. (06-01-);
- освітньо-кваліфікаційна характеристика за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

12. Рекомендована література

Базова

1. Байдакова Л.І. Товарознавство. Непродовольчі товари. Товари культурно- побутового призначення: підручник / Л.І. Байдакова, О.І. Передрій, І.М. Байдакова. - К.: Вища шк., 2009. - 327 с.
2. Інфраструктура товарного ринку: продовольчі товари : підручник / за ред. О.О. Шубіна. - К. : Знання, 2009. - 702 с.
3. Задорожний І.М., Гаврилішин В.П. Товарознавство зерноборошняних товарів. - Львів: Компакт-ЛВ., 2004.-356 с.
4. Льовшина Л.Д. Товарознавство плодоовочевих товарів, пряно-ароматичних рослин та прянощів : навчальний посібник / Л.Д. Льовшина, В.М. Михайлов, О.В. М'ячиков. - К. : Лібра-К, 2010. - 388 с.
5. Орлова Н.Я. Товарознавство продовольчих товарів. Фрукти, овочі, гриби та продукти їх переробки: підручник / Н.Я. Орлова, П.Х. Пономарьов. - К.: КНТЕУ, 2009 - 414с.
6. Дубініна А.А. Товарознавство смакових товарів : навчальний посібник / А.А. Дубініна, Ю.Т. Жук, В.А. Жук, Н.А. Жестерова. - К. : Професіонал, 2004. - 240 с.
7. Коробкіна З.В. Товарознавство смакових товарів / З.В. Коробкіна, О.Л. Романенко. - К. : КНТЕУ, 2003. - 379 с.
8. Рудавська А.Б. Товарознавство молочних товарів : навчальний посібник / А.Б. Рудавська. - К. : Професіонал, 2004. - 312 с.
9. Рудавська Г. Б. Молочні та ячні товари: підручник / Г.Б. Рудавська, Є.В. Тищенко. - К.: - К. : КНТЕУ, 2013 - 372с.

Допоміжна

1. Алопій В.В. та інш. Організація та технологія надання послуг: навч. посіб./ - К.: ВЦ «Академія», 2006.-312 с.
2. Державний класифікатор продукції та послуг. - К.: Держстандарт України. 1998. Т1 - 176 с., Т2 - 178 с., Т3 - 174 с.
3. Румянцева А.П. Коваленко Ю.О. Міжнародна торгівля послугами: навч. посіб. -К.: ЦНЛ, 2003. -350с.

4. Підприємницька діяльність на ринку послуг. Текст лекції /Шутовська І.О., Шиндировський І.М. - Львів: 2004. -24 с.
5. Продукція та послуги, що підлягають обов'язковій сертифікації в Україні. Довідник. - Львів: Леонорм, 2008. - 216 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
2. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
3. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.libr.rv.ua/>
6. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cbs.rv.ua/>
7. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії).
8. Електронний ресурс розміщення в цифровому репозиторії / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/>